

dr. Mógor Judit

Az Európai Parlament döntése az európai létfontosságú infrastruktúrákról szóló szabályozásban

Az Európai Parlament 2007. július 10-i jogalkotási állásfoglalása nagy előrelépést jelenthet a létfontosságú infrastruktúrák európai szintű szabályozásában. A szerző összehasonlító elemzéssel mutatja be az európai létfontosságú infrastruktúrákra vonatkozó uniós döntés eredményeit.

Az Európai Parlament módosított formában hagyta jóvá a Bizottság javaslatát az európai létfontosságú infrastruktúrák azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről szóló tanácsi irányelv megalkotása vonatkozásában. A módosítások az irányelv alapelveit, a meghatározásokat és a védelmi intézkedéseket is érintik, valamint új határidőt jelölnek meg a tagállami jogalkotási feladatok végrehajtására.

Bevezetés

Az 1990-es évek geopolitikai változásaival párhuzamosan jelentkező új fenyegetettségi formák megjelenése miatt az európai és észak-amerikai államok létrehozták első intézkedési terveiket az ún. kritikus infrastruktúra védelme érdekében [1].

Az Amerikai Egyesült Államok Elnöke által felkért tudományos testület (*Federation of American Scientist*) által 1997-ben készített jelentés felhívta a figyelmet a kritikus infrastruktúrák sebezhetőségére és ajánlásokat fogalmazott meg biztonsági intézkedésekre. Ezek között - különösen az informatikai fenyegetettség miatt - egy magasabb szintű védelem eléréséhez alkalmas leggyorsabb és leghatékonyabb módszerként új stratégiát javasoltak. Eszerint a szoros kooperációra és az információk megosztására alapozva kell az infrastruktúra elemei tulajdonosainak, az üzemeltetőknek és a megfelelő kormányzati szervezeteknek együttműködni [2].

A 2001. szeptember 11-i Egyesült Államokbeli támadás megrázta az egész világot, a londoni és madridi robbantásokat követően már elodázhatatlanná váltak a sürgős és hatékony intézkedések Európa-szerte. Az európai állam- és kormányfők tanácsának 2004. évi ülésén felkérték a Bizottságot, hogy készítsen átfogó stratégiai javaslatot a kritikus infrastruktúra védelmére, melynek középpontjában a terrorista-támadások által jelentett veszély állt. 2004. decemberében a Tanács elfogadta a Bizottság javaslatát és megerősítette kívánalmát az Európai Program a Kritikus Infrastruktúra Védelmére¹ (EPCIP) elnevezésű dokumentum kidolgozására, valamint a Kritikus Infrastruktúra Figyelmeztető Információs Hálózat² (CIWIN) működtetésére. Több uniós szintű szemináriumi egyeztetést követően 2005. novemberére megszületett a Zöld Könyv a létfontosságú infrastruktúrák³ védelmére vonatkozó európai programról, amely kérdések és lehetséges válaszok felsorolásával adott iránymutatást a további feladatokhoz. A szükséges konzultációk lefolytatása után a Bizottság elkészítette és benyújtotta előterjesztését a Tanács számára „irányelv az európai létfontosságú infrastruktúrák azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről” címmel, 2006. decemberében [3].

¹ European Program for Critical Infrastructure Protection (EPCIP)

² Critical Infrastructure Warning Information Network (CIWIN)

³ Az Európai Unió dokumentumainak hivatalos fordításában alkalmazott kifejezésnek megfelelően ezt követően a „létfontosságú infrastruktúra” kifejezés került alkalmazásra a magyar nyelvű szakirodalomban

A Bizottság által készített irányelv-tervezet főbb jellemzői

Az irányelv-tervezet előterjesztése és preambuluma kitér az előzményekre és hangsúlyozza, hogy a nemzeti-tagállami szintet meghaladóan szükséges az európai szintű együttműködés, valamint az egységes védelmi rendszerek felállítása. A Zöld Könyvben [4] még kérdésként merült fel, hogy mivel szemben védjen az EPCIP, a lehetséges megoldási javaslatok pedig:

- a) *a mindenfajta veszéllyel szembeni védelem* – átfogó megközelítés, mely figyelembe veszi a szándékos támadásokból és a természeti katasztrófákból eredő veszélyt;
- b) *a mindenfajta veszéllyel szembeni védelem, különös tekintettel a terrorizmusra* – rugalmas megközelítés, mely figyelembe vesz másfajta – így a szándékos támadásokból és a természeti katasztrófákból eredő – veszélyeket is, azonban középpontjában a terrorizmus áll;
- c) *a terrorveszélyekkel szembeni védelem* – a terrorizmusra összpontosító megközelítés.

Az irányelv-tervezet szerint a védelmi programnak összveszély-megközelítésen kell alapulnia, elsőbbséget adva a terrorizmusból eredő veszélyekkel szembeni küzdelemnek.

A Zöld Könyv javaslatainak megfelelően az irányelv-tervezet az új szabályozás alapelveiként határozza meg a következőket:

1. *Szubszidiaritás* – a létfontosságú infrastruktúrák védelme elsősorban nemzeti hatáskörbe tartozzon, az elsődleges felelősség a tagállamokat és a tulajdonosokat/üzemeltetőket terheli, akik közös keret alapján lépnek fel; a Bizottság csak az Európai Unión belüli, országhatárokon átnyúló hatással foglalkozik.
2. *Kiegészítő jelleg* – a közös EPCIP keret kiegészítené a fennálló intézkedéseket.
3. *Titkosság* – az információcsere alapja a bizalom és a titkosság.
4. *Szereplők közötti együttműködés* – Nemzeti és Unió szintű együttműködés a tagállamok, a Bizottság, az ágazati/üzleti szövetségek, a szabványügyi szervek, a tulajdonosok, az üzemeltetők, a használók között.
5. *Arányosság* – A védekezési stratégiák és intézkedések arányosak a mindenkori veszéllyel, figyelembe véve: veszély, relatív létfontosság, költség-haszon arány, védelmi szint, rendelkezésre álló kockázatcsökkentő stratégiák hatékonysága.

Az irányelv-tervezet meghatározza a létfontosságú infrastruktúra, az európai létfontosságú infrastruktúra, a sebezhetőség, a kockázat és további alapvető kifejezések fogalmát, eljárást hoz létre az európai létfontosságú infrastruktúrák azonosítására és kijelölésére, valamint közös megközelítést alakít ki annak értékeléséhez, hogy szükséges-e ezen infrastruktúrák védelmét javítani. A mellékletben megjelenik a létfontosságú infrastruktúra tizenegy ágazatának és huszonkilenc alágazatának jegyzéke, illetve az ún. üzemeltetői biztonsági terv követelményrendszere. A tervezet kijelöli még a pénzügyi fedezetet biztosító költségvetési helyet és felállítja a nemzeti kapcsolattartó pontok, valamint a koordinációhoz és végrehajtáshoz szükséges intézményrendszert.

A szabályozási javaslatot nem csak az Unió jogalkotási eljárásában arra hivatott szervezetek, de a tudományos élet és az érintett gazdasági szereplők is megvitatták. Précsényi József és Solymosi József szerint a fogalmi meghatározásokkal adós maradt a jogalkotó, az egyes infrastruktúra-elemek besorolásához nincs elég pontosan körülhatárolt kritériumrendszer a definíciók között, így hiányzik az azonosítás alapja [5].

Az Európai Parlament által elfogadott módosítások

Az Európai Parlament 2007. július 10-én konzultációs eljárás keretében alkotta meg jogalkotási állásfoglalását az európai létfontosságú infrastruktúrák azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslatról [6].

Általános jellegű módosítások

A módosítások lényegét jól kifejezi, hogy az irányelv-tervezet címére a következő megfogalmazást tartotta elfogadhatónak az Európai Parlament: „A Tanács irányelve az európai létfontosságú *infrastrukturákkal rendelkező, prioritást élvező ágazatok* azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről”. A kiegészítés, valamint a preambulumhoz tett módosítási javaslatok áthatják az irányelv teljes szövegét, meghatározva annak „szellemiségét”. Ezt támasztja alá például az is, hogy az alapelvek között indokoltan látták feltüntetni az arányosság és a kiegészítő jelleg elvét, egyértelművé tették az összveszély-megközelítés szemléletét is azzal, hogy a terrorveszélynek továbbra is elsőbbséget kell adni. A szubszidiaritás elve alapján kiemelésre került a felelősségi viszonyok rögzítése. Eszerint az *elsődleges és végső* felelősség a tagállamokat és a tulajdonosokat/üzemeltetőket terheli. A védelemben az alulról felfelé történő építkezés elvét kell alkalmazni tekintettel arra, hogy az információk legfőbb birtokosai a tagállami intézmények.

Az új (4a) preambulumbekzdés az Unió általános célkitűzését hordozza magában, amikor kijelenti, hogy „a létfontosságú infrastruktúrák védelme alapvető jelentőséggel bír az Unió belső biztonsága és az uniós polgárok jóléte szempontjából”. Ugyanakkor nagyon fontos a fentebb már említett azonosítási problémák kiküszöbölése szempontjából, hogy a módosított tervezet szerint közös kritériumok alapján kell elkészíteni az európai létfontosságú infrastruktúrákkal rendelkező, prioritást élvező ágazatok jegyzékét. A közös cselekvési keret célja biztosítani a tagállamok számára, hogy a területükön lévő létfontosságú infrastruktúrákat érintő lehetséges veszélyeket a megfelelő intézkedések révén csökkentsék.

A szintén új (5a) preambulumbekzdés és a kapcsolódó rendelkezések beépítésével elkerülhetővé válik a kettős szabályozás, a tagállamok és az üzemeltetők terheinek és költségeinek felesleges növekedése a biztonsági szint emelkedése nélkül, mert figyelembe kell venni a már meglévő, a biztonságra és a kockázatok csökkentésére vonatkozó közösségi rendelkezéseket. Ilyenek például:

- a Tanács 2005. február 24-i 2005/222/IB kerethatározata az információs rendszerek elleni támadásokról;
- a Bizottság 2003. április 4-i 622/2003/EK rendelete az egységes légiközlekedés-védelmi követelményrendszer végrehajtásához szükséges intézkedések meghatározásáról;
- a veszélyes áruk vasúti fuvarozása a (RID 2005-öt elfogadó 2004/110/EK irányelv által módosított) 1996/49/EK irányelv;
- a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek ellenőrzéséről szóló, 1996. december 9-i 96/82/EK tanácsi irányelv („Seveso II irányelv”), valamint módosítása, a 2003. december 16-i 2003/105/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv;
- a Tanács 1989. november 27-i 89/618/EK irányelve a lakosságnak a radiológiai veszélyhelyzet esetén alkalmazandó egészségvédelmi intézkedésekről és a védekezés során irányadó magatartási szabályokról történő tájékoztatásáról.

Az Európai Közösség gazdasági szerkezete szempontjából meghatározó lehet a Parlament azon javaslata, mely szerint az európai létfontosságú infrastruktúrákat úgy kell kialakítani, hogy minimalizálják a harmadik országokkal fennálló összeköttetést, illetve az ilyen országokban való elhelyezkedést. Ezt a követelményt alátámasztja a közelmúltban bekövetkezett nyugat-európai elektromos áram-szolgáltatás kimaradásával kapcsolatos

tapasztalat, amikor a németországi meghibásodás miatt érintetté vált Ausztria, Belgium, Franciaország, Hollandia, Spanyolország és Portugália is [7].

A meghatározások és az azonosítás módosítása

A sok kérdést kiváltó definíciók közül kettőt érintett az Európai Parlament állásfoglalása.

A „létfontosságú infrastruktúra” fogalma alatt változatlanul értendők olyan eszközök, illetve azok részei, amelyek elengedhetetlenek a létfontosságú társadalmi feladatok ellátásához, ideértve az ellátási láncot, az egészségügyet, a biztonságot, valamint az emberek gazdasági és társadalmi jólétét is.

A Bizottság által készített 2006. évi tervezetben az európai létfontosságú infrastruktúra meghatározása a következő volt: „olyan létfontosságú infrastruktúra, amelynek megzavarása vagy megsemmisítése két vagy több tagállamot is jelentősen érintene, illetve *csak* egyetlen tagállamot érintene, *de a létfontosságú infrastruktúra egy másik tagállamban van*. Ide tartoznak azok a hatások is, amelyek az egyéb típusú infrastruktúrákkal fennálló, ágazatokon átnyúló szoros kapcsolatokból erednek”.

Az Európai Parlament jelentősen átszabta a feltételeket: „európai létfontosságú infrastruktúra: olyan létfontosságú infrastruktúra, amelynek megzavarása vagy megsemmisítése *három* vagy több tagállamot is jelentősen érintene, illetve *legalább két olyan tagállamot érintene, ahol nincs létfontosságú infrastruktúra*. Ide tartoznak azok a hatások is, amelyek az egyéb típusú infrastruktúrákkal fennálló, ágazatokon átnyúló szoros kapcsolatokból erednek.” Ez a meghatározás az „európai” minősítést szigorúbban fogalmazza meg, nem változtat azonban az interdependencia fogalmán, vagyis ide tartoznak azok a hatások is, amelyek az összekapcsolt infrastruktúrák közötti kölcsönös függőségekből erednek.

A másik módosítás a „sebezhetőség” fogalmát érinti. Az Európai Parlament kiegészítette a kifejezést és a definíció változatlanul hagyása mellett a „strukturális sebezhetőség” elnevezést fogadta el.

Az európaiság követelményének megismerését követően vizsgálandóak az európai létfontosságú infrastruktúrák azonosításának szabályaiban bekövetkezett változások. Az azonosításra szolgáló horizontális és ágazati kritériumokat a meglévő védelmi feltételekre építve, az egyes infrastruktúrák megzavarása vagy megsemmisítése által okozott hatás súlyosságát figyelembe véve külön jogalkotási eljárásban (konzultációs eljárás) fogják elfogadni és módosítani, az irányelv hatálybalépését követő egy éven belül. A módosítás új eleme, hogy az érdemi tapasztalatok és a szakértelem felhasználása érdekében az ágazati kritériumok meghatározásának folyamatába be kell vonni valamennyi érintett szereplőt.

Az európai létfontosságú infrastruktúrák azonosításának folyamatát az Európai Parlament új alapokra helyezte. A korábbi változat szerint a Bizottság választotta volna ki a mellékletben felsorolt ágazatok közül a prioritást élvező ágazatokat, továbbá a módosítás is a Bizottság hatáskörébe került volna azzal a korlátozással, hogy a módosítás nem terjesztheti ki az irányelv hatályát. A 2007-ben elfogadott tervezet az 5. cikk előtti címet is módosítja: „*A prioritást élvező ágazatok kijelölése és azonosítása*”. Ennek megfelelően első lépésként a tagállamok azonosítják a területükön található, vagy azon kívül lévő, de a tagállamra hatással bíró prioritást élvező ágazatokat, majd minderről értesítik a Bizottságot. A második szakaszban a Bizottság az értesítések, valamint a rendelkezésre álló egyéb információk alapján javaslatot tesz a létfontosságú infrastruktúrával rendelkező prioritást élvező ágazatok listájára, amelyet harmadik lépésként a Tanács fogad el (és módosít).

Nehezen értelmezhető a módosítások és törlések eredményeképpen, hogy az előbb részletezett kijelölési folyamat összhangban áll-e a tervezetben maradt azon rendelkezéssel, mely szerint

az azonosítási kritériumok elfogadását követő egy éven belül a tagállamok azonosítják a területükön található, vagy azon kívül lévő, de a tagállamra hatással bíró *lehetséges* európai létfontosságú infrastruktúrákat. A preambulumban már megfogalmazott célkitűzést ugyanakkor megerősíti a 4. cikk új (1a) bekezdése, amely az Unión kívüli országokkal fennálló összeköttetések korlátozását írja elő. A prioritást élvező ágazatok listájának kijelöléséhez hasonlóan az üzemeltetői biztonsági tervek ágazatspecifikus követelményeinek elfogadását is a Tanács hatáskörébe delegálja a módosított irányelv-tervezet.

A fenti módosítások következményeképpen az irányelv-tervezet I. mellékletének címét is pontosítani kellett: „A *lehetséges* létfontosságú infrastrukturális ágazatok listája”. Sor került a lista néhány kisebb korrekciójára is, így a III. ágazat 9. alágazat megnevezése „Rádiós távközlés, navigáció és rádiófrekvenciás azonosítás (RFID)”; a VII. ágazat, 19. alágazat megnevezése „ÉrtékpapírkliRING- és elszámolási infrastruktúrák és rendszerek, *valamint szolgáltatások*”; végül új alágazatként került a listára a 19a. Bank- és biztosításügy.

Az adatvédelem biztosításának garanciái

Különös hangsúlyt helyeztek a módosításban az adatvédelemre, ezért önálló cikkben került megfogalmazásra az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló irányelv alkalmazásának kötelezettsége, valamint a harmadik országokban történő adattukrőzés tilalma. Az egyéb adatok védelmének biztosítása érdekében mind a tagállami hatóságok, mind a tulajdonosok/üzemeltetők oldalán érvényesíteni kell a célhoz kötöttség elvét, vagyis az európai létfontosságú infrastruktúra védelmével kapcsolatosan birtokolt információkat kizárólag annak védelmére használhatják fel, ekkor is figyelembe véve a költségek arányosságának elvét, az alapvető jogokat és a védelmet igénylő adatok körét. Szintén adatbiztonsági előírás, mely szerint a bizalmas információkat kezelő személyeknek az érintett tagállamban a legmegfelelőbb szintű biztonsági átvilágításon kell átesniük.

Kapcsolattartás és jelentéstétel

A korábbi tervezettől eltérően illetékes hatóságok létrehozása helyett nemzeti (európai létfontosságú infrastruktúra védelmi) kapcsolattartó pontokat kell minden tagállamban kijelölni. Feladatuk az Unió illetékes szerveivel és az érintett tulajdonosokkal/üzemeltetőkkel történő kapcsolattartás, az információk továbbítása és közvetítése, az üzemeltetői biztonsági jelentések fogadása az üzemeltetőktől és továbbítása az illetékes szervek felé. A kapcsolattartás üzemeltetői oldalán biztonsági kérdésekben az ún. biztonsági összekötő tisztviselő tevékenykedik, akinek kijelöléséről az európai létfontosságú infrastruktúra tulajdonosa/üzemeltetője gondoskodik.

További üzemeltetői kötelezettség a Bizottság felé történő jelentés. Az európai létfontosságú infrastruktúrával rendelkező prioritást élvező ágazatok listájának elfogadását követő egy éven belül, ezt követően két évente összefoglaló jelentést kell készíteni az európai létfontosságú infrastruktúrákban előforduló strukturális sebezhetőségi pontok, veszélyek és kockázatok típusairól. A jelentések közös mintáját a Bizottság dolgozza ki és a Tanács hagyja jóvá.

Az irányelv végrehajtásának egyes kérdései, határidők

A Bizottság kötelezettsége támogatni az irányelv végrehajtását, ennek érdekében az irányelv rendszeres „felülvizsgálatot” ír elő. A már meglévő és bevált módszerek, gyakorlatok alkalmazásával a jelentések alapján a Bizottság a tagállamokkal ágazatonként értékeli, hogy szükség van-e különleges védekezési intézkedésekre. Amennyiben indokolt, a strukturális sebezhetőség, a veszély- és kockázatértékelések közös módszertanait ágazatonként lehet kidolgozni. További feladata a Bizottságnak (és a tagállamoknak), hogy a tulajdonosok/üzemeltetők számára hozzáférést biztosítsanak a bevált gyakorlatokhoz és módszertanokhoz.

Törlésre került a 2006. évi változatból a „Bizottság munkáját segítő bizottság” létrehozásáról szóló rendelkezés (a Bizottság munkáját a CIP kapcsolattartó pontok egy-egy képviselőjéből álló bizottság segíti), ezzel is egyszerűsítve és átláthatóvá, valamint gazdaságosabbá téve a kapcsolattartási eljárásokat.

Az irányelv tényleges végrehajtásaként jelentkező első tagállami feladat a belső jogba történő átültetés, ennek határideje 2008. december 31., ezt követően haladéktalanul kell a meghozott intézkedések szövegét és az irányelvi megfelelést alátámasztó táblázatot a Bizottság számára megküldeni.

Befejezés

Az Európai Unió Bizottsága által készített irányelv-javaslatot az Európai Parlament módosításokkal fogadta el, ezért a döntéshozatali szabályoknak megfelelően a Bizottság átgondolja a Parlament által javasolt változtatásokat. Amennyiben elfogadja azokat, a konzultációs eljárás szerint a Tanácsnak a módosított javaslatot küldi meg, aki azt megvizsgálja, és vagy változtatás nélkül elfogadja (egyhangú döntéssel), vagy tovább módosítja.

Az Unió jogalkotás bonyolultsága, a jogalkotási eljárásban szereplők nagy száma, az érdekek ütközése, valamint a jogalkotási garanciák érvényesítésének biztosítása nem teszi lehetővé, hogy a megváltozott fenyegetettségi helyzethez gyorsan alkalmazkodó jogi normák és intézmények jöjjenek létre tagállami és Közösségi szinten. A XXI. század eleji tragikus eseményeket követően az Európai Unió szervei, a tagállamok és a gazdaság szereplői mintegy négy év alatt kidolgozták az európai létfontosságú infrastruktúrák védelmére vonatkozó programot, felállítottak egy figyelmeztető-riasztó hálózatot és formába öntöttek egy irányelvet, amely az Unió valamennyi polgárának életét és életfeltételeit hivatott védeni. A kidolgozott irányelv-tervezet a védelmi feladatok ellátásért az elsődleges felelősséget a tagállamokra és a létfontosságú infrastruktúra elemeit képező rendszerek tulajdonosaira/üzemeltetőire helyezi. Az USA elnöki bizottsági jelentésében foglaltakhoz hasonlóan itt is megerősítésre kerül, hogy a védelemben résztvevők hatékony tevékenységéhez elengedhetetlen a kommunikáció, a koordináció és a kooperáció nemzeti és Közösségi szinten.

A cikk áttekintést adott a létfontosságú infrastruktúrák európai szintű szabályozásának helyzetéről. Az Európai Fórum a Városok Biztonságáért szervezésében, a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával 2007. októberében Budapesten került megrendezésre az „EFUS 2007. Budapest, Európai tudományos konferencia a kritikus infrastruktúráról”. Nemzetközi és hazai szakértők tárgyalták meg az aktuális kérdéseket, problémákat és a lehetséges válaszokat, illetve megvizsgálták egy-egy bevált gyakorlat követhetőségét. A program kitért a védelemmel kapcsolatos feladatok széles körére és a városok, önkormányzatok felelősségére is. A konferencia záródokumentumaként a résztvevők elfogadták a „Budapest Kiáltvány - az önkormányzatok felelőségéről a kritikus infrastruktúrák védelmében”. A cikkben kifejtett gondolataimat e záródokumentum egy részletével szeretném lezárni:

„Az európai polgárokat napjainkban számos veszély fenyegeti, ezen belül is kiemelten a terrortámadásokkal okozott kockázatok, a természeti katasztrófák, technológiai katasztrófák, és egészségügyi vagy egyéb krízishelyzetek által előidézett kockázatok. Figyelembe véve azt a tényt, hogy a létfontosságú infrastruktúrák egyre inkább összefonódnak és egymástól függenek, így a védekezés csak komplex szemlélettel és összefogással oldható meg.” [8]

Abstract

The European Parliament legislative resolution of 10 July 2007 on the regulation of european critical infrastructure could be a great leap foreward. After the long term preparation activity the European Parliament approved as amended the Commission proposal for a Council directive on the identification and designation of European Critical Infrastructure and the assessment of the need to improve their protection. These amendments by the Parliament affected the principles of the directive, definitions and protecting measures as well as the implementation deadline for member states.

The author demonstrates the results of the European Union's decisions in consideration of european critical infrastructures with comparative analysis.

Felhasznált irodalom

[1] NATO Committe Report - 2007 Annual session: The protection of critical infrastructures 162 CDS 07 E, p. 2. par. 3.

[2] Critical Foundations – Protecting America’s infrastructures, The Report of the President’s Commission on Critical Infrastructure Protection Washington DC, 13 October 1997 p. 15.
www.fas.org/sgp/library/pccip.pdf hozzáférés: 2007. 10. 27.

[3] Proposal for a Directive of the Council on the identification and designation of European Critical Infrastructure and the assessment of the need to improve their protection
COM(2006) 787, Brussels, 12. 12. 2006.

[4] Zöld Könyv a létfontosságú infrastruktúrák védelmére vonatkozó európai programról
COM(2005) 576

[5] Précsényi Zoltán-Solymosi József: Úton az Európai Kritikus Infrastruktúrák azonosítása és hatékony védelme felé Hadmérnök II. Évfolyam 1. szám - 2007. március

[6] Az Európai Parlament 2007. július 10-i jogalkotási állásfoglalása az európai létfontosságú infrastruktúrák azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslatról P6_TA-PROV(2007)0325

[7] NATO Committe Report - 2007 Annual session: The protection of critical infrastructures 162 CDS 07 E, p. 11. par. 53.

[8] Budapest kiáltvány – Záródokumentum az önkormányzatok felelősségéről a kritikus infrastruktúrák védelmében

Európai Fórum a Városok Biztonságáért – Európai tudományos konferencia a kritikus infrastruktúráról Budapest, 2007. október 10-11.

http://www.efus.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=30&Itemid=44
hozzáférés: 2007. 11. 01.

*dr. Mógor Judit főiskolai adjunktus
ZMNE PhD hallgató*